

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

Голові правління
Пенсійного фонду України

Євгенію КАШНУСУ

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України та Законом України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

У межах реалізації зазначених вище норм законодавства України під час розгляду звернень засуджених та адміністрацій установ виконання покарань мною як Уповноваженим було виявлено системні порушення права засуджених на соціальний захист, пов'язані з неналежним виконанням органами Пенсійного фонду України (далі – органи ПФУ) вимог постанов Кабінету Міністрів України від 11.06.2025 № 695 «Деякі питання надання окремих видів державної соціальної допомоги Пенсійним фондом України» (далі – Постанова КМУ № 695 від 11.06.2025) та від 25 червня 2025 р. № 765 «Деякі питання призначення та виплати державних соціальних допомог, соціальних стипендій органами Пенсійного фонду України» (далі – Постанова КМУ № 765 від 25.06.2025).

Відповідно до підпункту 1 пункту 5 Постанови КМУ № 695 від 11.06.2025, Пенсійний фонд України з 1 липня 2025 р. забезпечує призначення і виплату, серед іншого, державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю та державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.

Відповідно до підпункту 5 пункту 5 Постанови КМУ № 695 від 11.06.2025, Пенсійний фонд України забезпечує прийняття рішень про виплату сум державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам

з інвалідністю, державної соціальної допомоги на догляд, державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, допомоги на поховання, не отриманих своєчасно з вини структурних підрозділів.

Водночас відповідно до підпункту 2 пункту 7 Постанови КМУ № 765 від 25.06.2025, Пенсійному фонду України було доручено забезпечити протягом трьох місяців починаючи з 1 липня 2025 р. продовження виплати державних соціальних допомог, здійснення фінансування соціальних стипендій, які до 30 червня 2025 р. здійснювались структурними підрозділами з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, на підставі електронних списків отримувачів станом на 1 липня 2025 р., за винятком отримувачів, стосовно яких наявна інформація про обставини, що є підставою для припинення або зупинення виплат, або у яких закінчився строк призначення державних соціальних допомог, здійснення фінансування соціальних стипендій згідно із законодавством.

Між тим, у порушення приписів Постанови КМУ № 765 від 25.06.2025, органами ПФУ станом на березень 2026 року не забезпечено продовження здійснення соціальних виплат особам, що утримуються в місцях позбавлення волі та отримували таку допомогу до 01.07.2025 року.

Зокрема, у межах здійснення провадження Уповноваженого у справах про порушення прав і свобод людини і громадянина за зверненням засудженого _____, який на момент звернення до мене як Уповноваженого відбував покарання у державній установі « _____ » (_____ область), а наразі відбуває покарання у державній установі « _____ » (_____ область), встановлено, що заявник з _____

є одержувачем державної соціальної допомоги відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 03.02.2021 № 79 «Деякі питання призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», така допомога призначена йому безстроково.

При цьому, відбуваючи покарання в державній установі « _____ » (_____ область), відповідна соціальна допомога виплачувалась за місцем його утримання – на рахунок виправної колонії.

У серпні 2025 року заявника було евакуйовано із державної установи « _____ » до державної установи « _____ ».

Через, серед іншого, відсутність виплати державної соціальної допомоги, заявник у вересні 2025 звернувся до мене як Уповноваженого та у межах опрацювання його звернення було отримано інформацію від Пенсійного фонду України (лист від _____ № _____), до якого долучено лист, адресований _____, яким повідомлено, що державну соціальну допомогу _____

буде виплачено в плановий виплатний період на рахунок державної установи « _____ ».

Не отримавши відповідні виплати, _____ самостійно звертався до територіального органу ПФУ в _____ області, однак через відсутність належного реагування повторно звертався до мене як Уповноваженого.

У межах опрацювання чергового звернення _____ було отримано інформацію від Пенсійного фонду України, який у листі від _____ № _____ поінформував, що «...В попередньому листі Пенсійного фонду України від _____ № _____ було зазначено, що державну соціальну допомогу _____ буде виплачено в плановий виплатний період на рахунок державної установи “ _____ ”. Проте з технічних причин зазначені кошти виплачені не були.

За інформацією державної установи “ _____ ” заявник _____ вибув до державної установи “ _____ ”.

Враховуючи обставини, що склалися, виплату _____ державної соціальної допомоги з вересня 2025 року буде здійснено Головним управлінням Пенсійного фонду України у _____ області».

При цьому, після прибуття _____ до державної установи « _____ », адміністрацією установи _____

було організовано зустріч засудженого _____ з представником територіального органу ПФУ у _____ області, зібрано і передано всі необхідні документи для поновлення соціальних виплат.

Однак станом на 15.01.2026 _____ належну виплату не отримав, заборгованість продовжує накопичуватися.

З метою з'ясування підстав тривалої невиклати _____ належної йому соціальної допомоги 30.01.2026 представником Уповноваженого в системі судоустрою з права на справедливе правосуддя та представництва в Конституційному Суді України А. Овсієнком до Пенсійного фонду України було скеровано відповідного листа (№ _____), у відповідь на який Пенсійний фонд України листом від 20.02.2026 № _____ поінформував, що «Виплату належної державної соціальної допомоги з жовтня 2025 року буде забезпечено Головним управлінням в плановий виплатний період на рахунок державної установи “ _____ ”».

У ситуації, що склалася із засудженим _____, перш за все варто звернути увагу на те, що у листі Пенсійного фонду України від № _____ зазначено про наявність заборгованості з соціальної виплати з вересня 2025 року, а у листі від _____ № _____ з жовтня 2025 року, при цьому інформація про часткову виплату заборгованості відсутня.

Водночас наведена ситуація фактично свідчить про позбавлення особи права на соціальний захист, гарантованого статтею 46 Конституції України, що, за інформацією Пенсійного фонду України, пояснюється лише «технічними причинами».

Звертаю увагу, що проблема невиклати соціальних допомог, функцію з виплати яких з 01.07.2025 передано до повноважень Пенсійного фонду України, має системний характер, про що свідчить факт отримання мною як Уповноваженим звернень засуджених з різних регіонів України про порушення їхніх прав на соціальний захист через невиклату органами ПФУ їм соціальних допомог, які раніше виплачувалися органами соціального захисту населення.

Зокрема, у жовтні 2025 року до мене як Уповноваженого звернувся засуджений , який відбуває покарання в державній установі « » (область), щодо невиклати йому соціальної допомоги по інвалідності.

У межах опрацювання його звернення було встановлено необґрунтовані затримки у виплаті йому соціальної допомоги. При цьому адміністрацією державної установи « » для з'ясування причин затримки соціальних виплат направлялися листи до Головного управління Пенсійного фонду України у області з проханням надати роз'яснення щодо строків зарахування відповідних виплат, однак отримані відповіді містили формулювання про те, що державна соціальна допомога буде перерахована «у найближчий виплатний період» без пояснення причин.

У відповідь на лист Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від № , Головне управління Пенсійного фонду України у області листом від № повідомило: «Головним управлінням сформовано списки за жовтень та листопад 2025 року та передано до Пенсійного фонду України для проведення виплати державної соціальної допомоги . Нарахована сума державної соціальної допомоги за період з 01.10.2025 по 30.11.2025 буде перерахована на р/р державної установи « » в найближчий виплатний період».

При цьому жодної інформації стосовно підстав несвоєчасності здійснення соціальних виплат засудженому не зазначено, натомість вкотре зазначено про здійснення виплат «в найближчий виплатний період».

У листопаді 2025 року до мене як Уповноваженого надійшов лист тимчасово виконуючого обов'язки начальника державної установи « » стосовно порушення прав засуджених, які утримуються в зазначеній установі, на соціальний захист.

Зокрема у листі зазначено, що понад 3 місяці засуджені не отримують відповідних соціальних та пенсійних виплат, що порушує гарантоване статтею 46 Конституції України право на соціальний захист, при цьому на листи установи виконання покарань з приводу підстав припинення виплат засудженим

територіальне управління Пенсійного фонду України в області не реагувало.

Відтак представник Уповноваженого в системі судоустрою з права на справедливе правосуддя та представництва в Конституційному Суді України А. Овсієнко звернувся з листом № до Пенсійного фонду України, в якому просив: «1) провести перевірку нарахування та виплати з 01.07.2025 державної соціальної допомоги/пенсій зазначеним у листі державної установи « » особам та вжити невідкладних заходів щодо поновлення прав цих осіб на соціальний захист; 2) провести перевірку та повідомити про причини ненадання відповідей Головним управлінням Пенсійного фонду України у області на листи державної установи «

» щодо повідомлення підстав припинення соціальних виплат засудженим, за наявності підстав – вирішити питання стосовно притягнення до дисциплінарної відповідальності винних посадових осіб; 3) забезпечити проведення перевірки щодо стану нарахування та виплати соціальних допомог/пенсій особам, які утримуються в установах виконання покарань/слідчих ізоляторах області, а у разі встановлення порушень – вжити заходів щодо поновлення прав таких на соціальний захист та вирішити питання стосовно притягнення до дисциплінарної відповідальності посадових осіб, винних у порушенні права засуджених на соціальний захист».

У відповідь листом від № Пенсійний фонд України поінформував Уповноваженого тільки за першим пунктом листа від №

Ураховуючи, що за пунктами 2 та 3 листа від № мене як Уповноваженого поінформовано не було, представник Уповноваженого в системі судоустрою з права на справедливе правосуддя та представництва в Конституційному Суді України А. Овсієнко із листом від № повторно звернувся до Пенсійного фонду України з метою, серед іншого, здійснення Пенсійним фондом України перевірки стану нарахування та виплати державних соціальних допомог особам, які утримуються в установах виконання покарань, та вжиття заходів для належної організації взаємодії з установами виконання покарань з питань права на соціальний захист осіб, утримуваних в таких установах.

Листом від № Пенсійним фондом України поінформовано, серед іншого, що «... Для забезпечення своєчасного нарахування та виплати державної соціальної допомоги особам, які утримуються в установах виконання покарань та яким призначено державну соціальну допомогу, головним управлінням Пенсійного фонду України листом від №

доручено: провести перевірку стану нарахування та виплати державних соціальних допомог особам, які утримуються в установах виконання покарань; вжити заходів для належної організації взаємодії з установами

виконання покарань з питань права на соціальний захист осіб, утримуваних в таких установах».

Станом на інформація про результати ініційованих Пенсійним фондом України проведених перевірок та вжитих заходів до Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини не надійшла.

Водночас про продовження порушень прав засуджених, що відбувають покарання в місцях позбавлення волі, свідчить факт продовження надходження до мене їхніх звернень щодо безпідставного припинення та/або тривалого нездійснення їм соціальних виплат.

У межах здійснення провадження Уповноваженого у справах про порушення прав і свобод людини і громадянина за зверненням засудженого , який відбуває покарання у державній установі « » (область), щодо тривалої невиклати йому соціальної допомоги по інвалідності встановлено, що заявника взято на облік у Головному управлінні Пенсійного фонду України в області та призначено державну соціальну допомогу згідно рішення медико-соціальної експертної комісії на період з по року. Нараховані суми державної соціальної допомоги за період з по включено до виплати на березень 2026 для перерахування на рахунок державної установи « ».

Окреслене повідомлено Головним управлінням Пенсійного фонду України в області у листі від № , в якому також зазначено «Згідно з інформацією Обласного центру по нарахуванню та здійсненню соціальних виплат обласної військової адміністрації призначена сума допомоги за період з по до державної установи « » не нараховувалась».

Між тим, у межах опрацювання попереднього звернення до Уповноваженого було отримано інформацію від Департаменту соціального захисту населення обласної державно/військової адміністрації, яка листом від № поінформувала, що заявнику рішенням Управління соціального захисту населення районної військової адміністрації від було призначено державну соціальну допомогу як особі з інвалідністю на період з по у розмірі грн щомісяця та передано справу для подальшого опрацювання до Обласного центру по нарахуванню та здійсненню соціальних виплат (далі – Центр).

Водночас за інформацією Центру під час розгляду звернення було з'ясовано, що через технічну помилку у програмному комплексі кошти призначеної допомоги за період з по у загальній сумі грн не були нараховані на перший виплатний період липня 2025 року для перерахування на рахунок Державної установи « ».

Також, оскільки масове подовження виплати допомоги з 01.06.2025 відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 № 214 «Деякі питання надання державної соціальної допомоги та пільг на період введення воєнного стану» Центром проводилось відповідно до розсилок державного підприємства «Інформаційно - обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України» від _____, подовження виплати допомоги _____ не відбулось через відсутність призначення.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11.06.2025 № 695 «Деякі питання надання окремих видів державної соціальної допомоги Пенсійним фондом України» повноваження з призначення та виплати окремих видів державної соціальної допомоги, у тому числі, державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд з 01.07.2025 передані від органів соціального захисту населення до органів Пенсійного фонду України.

Відтак Департаментом соціального захисту населення обласної державно/військової адміністрації повідомлено, що Управління соціального захисту населення _____ районної військової адміністрації паперова особова справа _____ згідно з Актом приймання-передачі від № _____ передана до відділу обслуговування громадян № _____ (сервісного центру) Головного Управління Пенсійного фонду України для подальшого опрацювання та виплати допомоги

Звертаю увагу, що ігнорування Головним управлінням Пенсійного фонду України в _____ області вимог підпункту 5 пункту 5 Постанови КМУ № 695 від 11.06.2025, призводить до невиплати _____ належної йому суми соціальної допомоги з _____ по _____, а відтак і порушення права _____ на соціальний захист.

Таким чином, наведені факти свідчать не про поодинокі випадки порушень, а про наявність системних недоліків у діяльності органів Пенсійного фонду України щодо забезпечення виплати державних соціальних допомог особам, які утримуються в установах виконання покарань.

Ураховуючи наведене, з метою усунення виявлених порушень прав засуджених на соціальний захист та попередження подібних порушень в подальшому, керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

В И М А Г А Ю:

1. Розглянути подання та невідкладно вжити заходів щодо усунення порушень прав засуджених _____ та _____ на соціальний захист та виплати належних їм сум державних соціальних допомог.

2. Забезпечити проведення комплексних перевірок виконання вимог постанов Кабінету Міністрів України від 11.06.2025 № 695 «Деякі питання надання окремих видів державної соціальної допомоги Пенсійним фондом

України» та від 25 червня 2025 р. № 765 «Деякі питання призначення та виплати державних соціальних допомог, соціальних стипендій органами Пенсійного фонду України» стосовно осіб, яким державна соціальна допомога виплачується на рахунки установ виконання покарань (слідчих ізоляторів) Міністерства юстиції України, про результати яких поінформувати у розрізі кожної області, із зазначенням виявлених порушень та вжитих для їх усунення заходів, у тому числі за наявності підстав – про вжиті заходи дисциплінарного впливу.

3. Забезпечити здійснення Пенсійним фондом України дієвого контролю за додержанням прав людини і громадянина в діяльності підпорядкованих територіальних підрозділів.

4. Про результати розгляду подання, вжиті заходи та результати проведених перевірок (у разі виявлення порушень – за кожним випадком окремо із зазначенням сум заборгованості та виплачених сум) прошу повідомити мене у встановлений Законом України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» строк та інформувати щомісячно до повного усунення порушень.

Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльність Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

**Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

